

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АКсіОЛОГіЧНИХ УСТАНОВОК І ПСИХОЛОГіЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ МОЛОДИХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ

Дмитро Андрійович ЄГОРОВ,

*аспірант відділу організації освітньо-наукової
підготовки Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Процес професійної адаптації молодих працівників поліції супроводжується значними психологічними, емоційними та соціальними викликами. В умовах складних та багатограних завдань, пов'язаних із забезпеченням правопорядку, важливу роль відіграє формування стійкої системи аксіологічних установок, які впливають на психологічне благополуччя особистості. Ці установки визначають ціннісні орієнтири, мотивацію та стиль поведінки, сприяючи адаптації до професійної діяльності.

Аксіологічні установки відіграють фундаментальну роль у формуванні світогляду особистості, впливаючи на її здатність приймати рішення, визначати пріоритети та адаптуватися до соціального середовища. Ці установки є системою цінностей, які задають орієнтири поведінки, мотивацію та ставлення до життєвих ситуацій. З точки зору аксіології, цінності виступають своєрідним внутрішнім компасом, який допомагає особистості знаходити сенс у своїх діях, встановлювати взаємозв'язки з оточенням і будувати гармонійні стосунки з навколишнім світом. Психологічне благополуччя, у свою чергу, розглядається як багатовимірний стан, що охоплює емоційне задоволення, соціальну інтеграцію, почуття власної ефективності та здатність до самореалізації[1]. Для молодих працівників поліції психологічне благополуччя особливо важливе, оскільки їх професійна діяльність пов'язана з високим рівнем стресу, емоційним напруженням і необхідністю швидкої адаптації до змінних умов роботи. Одним із визначальних чинників цього благополуччя є внутрішня гармонія, яка досягається завдяки узгодженості особистісних переконань із зовнішніми вимогами. Саме аксіологічні установки виступають механізмом, який забезпечує цю гармонію, сприяючи розвитку стресостійкості та підтримці позитивного емоційного стану. Особливе значення для професійної адаптації мають установки, які орієнтовані на гуманізм, етичні норми, професійну відповідальність та альтруїзм. Ці цінності сприяють формуванню позитивного ставлення до роботи, знижують ризики професійного вигорання та допомагають працівникам поліції знаходити сенс у своїй діяльності навіть за умов стресових ситуацій. Водночас надмірний акцент на матеріальні цінності, кар'єрне зростання чи прагнення до зовнішнього успіху без урахування етичних принципів може стати джерелом внутрішнього дискомфорту, конфлікту цінностей і зниження рівня психологічного благополуччя.

Дослідники підкреслюють, що аксіологічні установки не є сталими; вони можуть коригуватися в процесі життєвого та професійного досвіду. Молоді працівники поліції, які виявляють готовність до рефлексії щодо власних цінностей, краще адаптуються до професійної діяльності, демонструють гнучкість у прийнятті рішень і здатність підтримувати високу якість життя. Таким чином, формування позитивних аксіологічних установок у молодих пра-

цівників поліції є важливим аспектом їхнього особистісного розвитку та професійного становлення, що безпосередньо впливає на рівень їхнього психологічного благополуччя.

У процесі дослідження було проаналізовано взаємозв'язок аксіологічних установок і психологічного благополуччя молодих працівників поліції, які перебувають на етапі професійної адаптації. Для збору даних використовувалися два інструменти: «Шкала ціннісних орієнтацій», що дозволяє визначити ключові пріоритети та аксіологічні домінанти особистості, і опитувальник психологічного благополуччя Риффа, спрямований на оцінку таких аспектів, як емоційна стабільність, самореалізація, соціальна інтеграція та здатність до прийняття себе. Участь у дослідженні взяли 150 молодих працівників поліції віком від 20 до 30 років. Аналіз отриманих результатів виявив, що найбільш гармонійне поєднання аксіологічних установок і високого рівня психологічного благополуччя спостерігалось у респондентів, для яких характерними були цінності, орієнтовані на професіоналізм, гуманізм і служіння суспільству[2]. Такі працівники демонстрували більшу стійкість до стресових факторів, високу задоволеність своєю діяльністю, а також оптимістичний підхід до майбутнього. Вони краще долали труднощі, пов'язані з професійними викликами, і менше піддавалися ризику емоційного вигорання. Водночас ті респонденти, які надавали перевагу матеріалістичним чи конкурентним цінностям, частіше відчували психологічний дискомфорт, пов'язаний із професійними обов'язками. У цій групі було зафіксовано значно вищий рівень конфліктів між особистісними цінностями та реальними вимогами професії, що негативно впливало на їхній емоційний стан і здатність адаптуватися до складних робочих ситуацій. Нерідко такі працівники зіштовхувалися з відчуттям розчарування та невдоволення професійною діяльністю, що могло призводити до зниження продуктивності та загального рівня благополуччя. Окрему увагу було приділено здатності респондентів до рефлексії щодо власних аксіологічних установок[3]. Працівники, які активно аналізували свої життєві пріоритети та прагнули коригувати свої цінності відповідно до професійних вимог, демонстрували більш успішну адаптацію до роботи. Вони краще справлялися із завданнями, що вимагали високого рівня емоційної та когнітивної стійкості, і зберігали позитивний погляд на свою професійну роль. Це свідчить про важливість розвитку рефлексивних здібностей, які допомагають особистості формувати гнучкі та стійкі ціннісні орієнтири.

Ми вважаємо, що результати дослідження підтверджують значний вплив аксіологічних установок на психологічне благополуччя молодих працівників поліції. Позитивні цінності, такі як гуманізм, етичність і відповідальність, сприяють підвищенню стресостійкості та загального рівня задоволеності життям, тоді як надмірна увага до матеріальних чи конкурентних аспектів може слугувати джерелом внутрішньої напруги та професійного вигорання. Рефлексія щодо власних аксіологічних установок є ключовим механізмом для забезпечення гармонійної адаптації до професійного середовища.

Підсумовую вище викладене можемо стверджувати, що аксіологічні установки є важливим чинником психологічного благополуччя молодих працівників поліції в умовах професійної адаптації. Вони визначають не лише рівень задоволеності життям, але й ефективність виконання професійних обов'язків. Результати дослідження підкреслюють необхідність розробки психологічних програм, спрямованих на формування позитивних аксіологічних

установок та підтримку психологічного благополуччя. Такі програми можуть включати тренінги з рефлексії, розвиток стресостійкості та зміцнення цінностей, орієнтованих на гуманізм і професійну етику.

Список використаних джерел:

1.Гіренко С. П. Професійно-психологічна підготовка працівників Національної поліції (освітньо-конфліктологічний вимір). *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994–2019 рр.)*. МВС України. Харків. 2019. С. 107-109.

2.Маліновська О. Р. Стрес у професійній діяльності працівників Національної поліції. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів*. МВС України. Харків. ХНУВС. 2024. С. 561-563.

3.Фролова Т. О. Особливості професійної психологічної підготовки працівників Національної поліції України до дій в екстремальних умовах. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. МВС України. Харків. ХНУВС. 2019. С. 345-349.